

Besluit

Accreditatierapport en -besluit met een positieve beoordeling van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Bachelor of Science in de toegepaste economische wetenschappen (academisch gerichte bachelor) van de Vrije Universiteit Brussel

datum

8 augustus 2013

onderwerp

Definitief

accreditatierapport en -besluit

(001550)

bijlage

2

1. Inleiding

Bij brief van 11 februari 2013 heeft het instellingsbestuur van de Vrije Universiteit Brussel te Brussel een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) voor de opleiding Bachelor of Science in de toegepaste economische wetenschappen (academisch gerichte bachelor). Deze aanvraag is ontvangen op 11 februari 2013 en ontvankelijk verklaard op 18 maart 2013.

De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (Vluhr).

De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Prof. dr. Eric Waarts, hoogleraar Marketing en onderwijsdecaan van de Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit Rotterdam, Nederland;

Leden:

- Prof. dr. Herman van den Bosch, hoogleraar Bedrijfswetenschappen in het bijzonder gericht op afstandsonderwijs aan de Open Universiteit Nederland
- Prof. dr. Jenke ter Horst, hoogleraar Managementwetenschappen, vice-decaan onderwijs van de faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen, Universiteit Tilburg;
- Prof. dr. Henriëtte Maassen van den Brink, hoogleraar Onderwijs, Arbeidsmarkt en Economische Ontwikkeling, Faculteit Economie en Bedrijfskunde, Universiteit van Amsterdam, hoogleraar Evidence Based Education, Universiteit van Maastricht;
- Dhr. Yannick Snoecx, student Master in de Toegepaste Economische Wetenschappen, Katholieke Universiteit Leuven (student-lid).

Secretaris:

- De heer Peter Daerden, stafmedewerker cel kwaliteitszorg VLUHR.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 20 t/m 22 december 2011. Het visitatierapport dateert van december 2012.

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de Vluhr vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;
- De externe beoordeling verschaft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de externe beoordeling over de voorliggende opleiding regelmatig en gedegen tot stand is gekomen.

3. Inhoudelijke overwegingen

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

Doelstellingen

De commissie heeft de doelstellingen, eindtermen en competenties bestudeerd en heeft deze verder laten toelichten tijdens de gesprekken. Ze heeft zodoende vast kunnen stellen dat de doelstellingen van de opleiding stroken met artikel 58 van het Structuurdecreet. Voor de bacheloropleiding geldt dat de doelstellingen in voldoende mate gericht zijn op de beheersing van algemene (wetenschappelijke) competenties. De commissie ziet evenwel ook ruimte voor verbetering. De geformuleerde doelstellingen blijven redelijk vaag en abstract. Er is een grote overlapping van dezelfde doelstellingen over de drie opleidingen heen. Aanbevolen wordt de specificiteit van elke opleiding daarom sterker te benadrukken. Gelet op de internationale ontwikkelingen is het in ieder geval aangewezen een duidelijke finaliteit in de bachelordoelstellingen na te streven. Verder valt de commissie op dat elke opleiding een aantal eindtermen formuleert, zonder op een heldere manier aan te geven hoe deze aansluiten op of verwijzen naar specifieke doelstellingen. Gevraagd wordt de eindtermen verder uit te werken zodat die link wel duidelijk wordt.

De commissie acht de doelstellingen van de opleiding conform haar eigen referentiekader. Ze sluiten op adequate wijze aan bij de wensen en behoeften van het beroepenveld. Ook is er voldoende afstemming op de eisen die gesteld worden door (buitenlandse) vakgenoten. De keuze voor een stevige academische basisvorming is bewust gemaakt, al benadrukken de opleidingsverantwoordelijken dat dit al enigszins 'gecompenseerd' werd door meer inbreng van bedrijfskunde. De commissie respecteert de gekozen profilering, maar raadt wel aan zich inzake domeinspecifieke eisen meer op de internationale wetenschapsbeoefening te richten. Qua internationale benchmarking staat de opleiding nog niet erg ver.

Programma

De commissie is globaal van oordeel dat alle programma's in voldoende mate hun respectieve leerdoelen concretiseren. Het niveau en de inhoud van de opleidingsonderdelen zijn adequaat. De curricula zijn over het algemeen weliswaar weinig vernieuwend van karakter, maar zonder meer degelijk. De opleiding heeft een concordantiematrix gemaakt waarbij elk opleidingsonderdeel gekoppeld wordt aan (in principe maximaal zes) doelstellingen. De commissie waardeert deze inspanning maar stelt zich vragen bij de

Pagina 3 van 9 wetenschappelijke correctheid en relevantie van de analyse. Los daarvan ontbreekt er ook een echte zelfreflectie naar aanleiding van de concordantiematrix. De bacheloropleiding heeft een bedrijfseconomische focus met een zeer degelijke basis aan wiskundige en statistische vorming. De commissie beveelt wel aan een vakoverschrijdende leerlijn rond 'onderzoeksvaardigheden' – al dan niet culminerend in één overkoepelend opleidingsonderdeel, bijvoorbeeld een bachelorproef – te creëren.

De commissie is van oordeel dat er in de opleiding voldoende aandacht naar kennisontwikkeling gaat. De aansluiting bij recente ontwikkelingen in het wetenschapsgebied is aan de maat. De opleiding TEW is slechts in beperkte mate professioneel gericht. Dit is een bewuste keuze. Wel hebben verschillende professoren praktijkervaring en worden bij heel wat opleidingsonderdelen gastcolleges verzorgd door mensen uit het professionele veld. Onderzoeksattitude en -vaardigheden komen volgens de commissie in de opleiding voldoende aan bod. Het aansporen tot een kritische ingesteldheid vormt overal een belangrijke component. De commissie waardeert deze antidogmatische houding en heeft vastgesteld dat ze door veel docenten ter harte genomen wordt. Een aantal opleidingsonderdelen uit de bachelor legt ook een link met het onderzoek. Daarnaast vindt in de bachelor een gedegen statistische vorming plaats, waardoor studenten reeds in een vroege fase met kwantitatieve methodologie in aanraking komen. Niettemin mist de commissie in de bachelor nog een groter project, vakoverschrijdend, waarin studenten in teamverband hun onderzoeksvaardigheden kunnen aanscherpen. Dit kan desgevallend uitmonden in een volwaardige bachelorproef.

De commissie is van mening dat de opleiding een adequate inhoudelijke samenhang vertoont. Er wordt vanaf het eerste bachelorjaar een stevige basis aan wiskunde en statistiek gelegd, die progressief opgebouwd wordt. Wel adviseert de commissie de noodzakelijkheid van alle cursussen in de bachelor kritisch te bekijken. Meer algemeen vraagt de commissie om bachelor en master als duidelijke gedifferentieerde gehelen te zien en niet van een automatische doorstroom uit te gaan. De opleiding heeft een relatief geringe keuzevrijheid. Uit de gesprekken met de studenten is gebleken dat de meningen hierover verdeeld zijn. De commissie acht het derhalve aangewezen om een 'flexruimte' vrij te maken. De bacheloropleiding TEW worden ook in avondonderwijs (voor werkstudenten) aangeboden. De commissie waardeert dat het hier om een volwaardig programma gaat dat geen beroep hoeft te doen op zelfstudiepakketten of verkorte lessen. De organisatie ervan gebeurt met veel zin voor flexibiliteit ten gunste van de werkstudent.

De commissie is van oordeel dat de opleiding op adequate wijze de studietijd bewaakt. Ze maakt daarvoor gebruik van de op centraal niveau georganiseerde e-evaluaties. Uit de globale resultaten blijkt dat de studiebelasting van de opleidingsonderdelen als vrij correct – d.w.z. in overeenstemming tot het voorziene aantal studiepunten – wordt ervaren. In haar gesprekken met de studenten is de commissie niet op ernstige studiebelemmerende factoren gestoten.

De commissie acht de werkvormen in de opleiding voldoende in overeenstemming met de doelstellingen. Er is een voldoende variatie aan werkvormen, gaande van hoorcolleges, WPO (werkcolleges, practica en oefeningen) tot zelfstudie. Uit de gegevens van het zelfevaluatie-rapport blijkt dat er een relatief evenwichtige balans tussen hoorcolleges en WPO bestaat. De commissie waardeert voorts dat op centraal niveau onderwijsinnovatie sterk gestimuleerd wordt. Daarnaast is er een universiteitsbreed onderwijsconcept ('competentiegericht leren in flexibel onderwijs') ontwikkeld om de opleiding houvast te geven. De commissie stelt vast dat een aantal docenten hier oor naar hebben. Globaal evenwel blijven dit geïsoleerde gevallen. De commissie vraagt de faculteit meer impulsen te geven om het centrale onderwijsconcept in de opleiding te doen doordringen. De commissie is tevreden over de kwaliteit van de onderwijs- en leermiddelen.

Pagina 4 van 9 Via het teleleerplatform PointCarré wordt ook aanvullend leer- en trainingsmateriaal aangeboden. Tijdens het bezoek opperden de opleidingsverantwoordelijken de mogelijkheid het Solvay Business Game in de toekomst in de opleiding te integreren. De commissie zou dit zeker toejuichen.

De commissie beschouwt de evaluatie in de opleiding in voldoende mate gericht op het toetsen van de realisatie van de doelstellingen. De meest courant gebruikte vormen hiervoor zijn het schriftelijke en mondelinge (al dan niet met schriftelijke voorbereiding) examens. De steekproef examens die de commissie heeft ingekeken getuigen van een voldoende academisch niveau en toetsen zowel kennis, inzicht als vaardigheden van de studenten. Docenten staan zelf in voor de keuze van evaluatievorm en daarover bestaat geen vakoverschrijdend beleid. Wel is recent op centraal niveau een toetsdeskundige aangesteld die de opleiding hierin zal ondersteunen. De commissie vindt dit een gunstige evolutie en verwacht dan ook dat de opleiding er beroep op zal doen. Globaal hebben studenten geen noemenswaardige klachten over de transparantie van het examen gebeuren. Wel zijn ze soms ontevreden over de opbouw van het examenrooster. Ook stoort het sommige studenten dat het examenrooster 'slechts' vier weken op voorhand wordt meegedeeld. De commissie vraagt de opleiding deze kritiek ter harte te nemen.

De commissie vindt alle programma's in voldoende mate aansluiten bij de kwalificaties van de instromende studenten. De bacheloropleiding staat open voor alle studenten met een diploma secundair onderwijs. Wel acht de opleiding een basis aan economische en wiskundige vakken in het secundair 'aangeraden'. De commissie waardeert de activiteiten ten aanzien van de generatiestudenten.

Inzet van personeel

De commissie stelt vast dat de kerndocenten vakinhoudelijk, onderwijskundig en didactisch afdoende kwaliteit vertonen. Nagenoeg alle docenten spreiden veel inzet en een grote toegankelijkheid tentoon. In de opleiding heerst een cultuur waarin onderwijsdeskundigheid terdege gevaloriseerd wordt. De openheid en kleinschaligheid van de vakgroepen staat garant voor een vlotte integratie van nieuwe personeelsleden. Binnen de vakgroepen bestaan er zowel formele (vakgroepvergaderingen) als meer informele gelegenheden tot samenwerking. Onderwijskundige scholing wordt niet opgelegd, doch wel sterk aangemoedigd. Een door de opleiding zelf aangehaald verbeterpunt (inzake personeelsbeleid) is de trage reactiesnelheid van het interne allocatiemodel van de Faculteit. De commissie is niettemin van mening dat er op facultair niveau nog te weinig strategische keuzes worden gemaakt.

De commissie heeft de onderzoeksoutput en publicatielijsten van de kernstaf voor de opleiding ingekeken en vindt de ZAP-onderzoeksdeskundigheid behoorlijk. Dit onderzoek wordt in een aantal gevallen – maar nog niet veralgemeend – teruggekoppeld naar het onderwijs. De meeste ZAP-leden van de kernvakgroepen onderhouden internationale contacten, echte docentenmobiliteit is evenwel beperkt tot één à twee ZAP-leden. Onderwijsinbreng vanuit het beroepenveld komt onder andere tot uiting in gastcolleges.

Volgens de gegevens van de universiteit beschikt de bacheloropleiding over 25 ZAP-leden betrokken bij het onderwijs, die gezamenlijk 4,69 VTE vertegenwoordigen. Volgens de opleidingsverantwoordelijken komen ze uit een financieel moeilijke periode waarin de student/staf ratio onder druk stond. Ook uit de gesprekken van de commissie met leden van het AAP is alleszins gebleken dat zij de werkdruk aanvaardbaar vinden. Op korte termijn zal de staf bovendien – via een gericht aanstellingsbeleid – versterkt worden. De commissie vindt de bestaffing daarmee adequaat.

Alle voorzieningen en faciliteiten voor de studenten bevinden zich (op loopafstand) op de campus te Etterbeek. Dit verhoogt de toegankelijkheid en creëert een zeker 'campusgevoel'. De hoorcolleges vinden plaats in lokalen die meestal met moderne audiovisuele apparatuur uitgerust zijn. Als geheel geeft de campus een wat verouderde aanblik, maar de commissie signaleert wel recente nieuwbouw en renovatie van bestaande lokalen. Er is één centrale bibliotheek (voor alle VUB-opleidingen). De commissie vindt de collectie up-to-date, maar de inrichting van de bibliotheek zelf kan gemoderniseerd worden.

De mogelijkheden tot draadloos internet op de campus zijn beperkt. PointCarré, de elektronische leeromgeving van de VUB, biedt de studenten de nodige ondersteuning. Het gebruik van PointCarré voor de individuele opleidingsonderdelen is echter nogal heterogeen. De commissie wil de opleiding aansporen PointCarré intensiever te benutten om zo het onderwijs activerender en interactiever vorm te geven.

De eerste week van het academiejaar is – onder meer via een onthaalweek – gericht op het verbeteren van de overgang van het secundair naar het universitair onderwijs. Studenten worden geïnformeerd over het universitaire leven en krijgen een inleidende les van de dienst Studietoelagen. Wat betreft informatie en advies tijdens de opleiding kunnen studenten aankloppen bij de centrale dienst Studietoelagen en Diversiteit. Studenten kunnen een beroep doen op zowel individuele als groepstrainingen. De begeleiding van flexibele leertrajecten wordt waargenomen door een studietrajectbegeleider. De commissie prijst in het bijzonder de flexibiliteit die voor werkstudenten in avondonderwijs aan de dag gelegd wordt. Zo is er op de faculteit een specifiek avondsecretariaat voorzien. Zowel centraal als facultair is een ombudspersoon bevoegd voor het ontvangen van klachten van studenten.

Interne kwaliteitszorg

De visitatiecommissie beschouwt het gevoerde kwaliteitsbeleid in de opleiding als adequaat. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd aan de hand van toetsbare streefdoelen. Het halfjaarlijks organiseren van de bevestigingen laat toe snel op de bal te spelen. Verder is het positief dat niet alleen aparte opleidingsonderdelen bevestigd worden, maar ook aspecten die dit niveau overstijgen.

De commissie is van oordeel dat het vorige visitatierapport adequaat – zij het ietwat traag – door de opleiding is opgevolgd. Er is terdege rekening gehouden met de bevindingen en oordelen. Het zelfevaluatie-rapport dat naar aanleiding van deze visitatie geschreven werd mist wel enige reflectie. Er zijn veel kwantitatieve gegevens maar daar worden niet altijd conclusies uit getrokken. Niettemin is de commissie ervan overtuigd dat er een degelijke kwaliteitscultuur in de opleiding bestaat. Pijnpunten worden aangepakt en de opleiding denkt voldoende 'vooruit'.

De commissie acht het personeel adequaat vertegenwoordigd in de organen die kwaliteitszorg behartigen. Alle ZAP-leden, alsook afgevaardigden van het AAP, BAP en ATP zetelen in de Faculteitsraad en de Opleidingsraad. De commissie is van oordeel dat deze raden naar behoren functioneren. Studenten hebben één vertegenwoordiger in de Opleidingsraad en vier in de Faculteitsraad. Formeel gezien is hun inbreng daarmee adequaat. De laatste jaren is de interesse van studenten om in deze raden te zetelen evenwel erg geslonken. Uit de gesprekken van de commissie is gebleken dat de algemene betrokkenheid van de studenten bij hun opleiding erg laag is. Meer actieve participatie is absoluut aangewezen. Ook alumni hebben een vertegenwoordiger in de Opleidingsraad. Met het beroepenveld vinden regelmatig contacten plaats, zonder evenwel een meer formele inbreng – bijvoorbeeld via aanwezigheid in een adviesraad – in de kwaliteitszorg.

Zich baserend op de gesprekken tijdens de visitatie, het studiemateriaal en de examenvragen, vindt de commissie dat de opleiding de respectieve doelstellingen voldoende realiseert. De bachelor blijft weliswaar uitgesproken theoretisch. De opleiding is zich bewust van het (historisch gegroeide) overwicht aan theorie en benadrukt dat het reeds enigszins werd afgebouwd. De commissie stelt vast dat de meeste alumni positief terugblikken op de genoten TEW-opleiding. Afgestudeerden prijzen vooreerst het 'eigenzinnige' karakter van de VUB. Als sterke punten wijzen de alumni de brede vorming, de veelzijdigheid en het niveau van de opleiding aan. De commissie stelde alleszins vast dat de opleiding mondige en kritische alumni aflevert. Erasmus 'leeft' helemaal niet onder de studenten. Hoewel er infosessies over georganiseerd worden, krijgen ze van buitenaf vaak eerder negatief gekleurde informatie. De commissie vraagt de opleiding hierover duidelijkheid te scheppen.

In het zelfevaluatie rapport zijn geen expliciete streefcijfers geformuleerd inzake slaagpercentages van de studenten. Van de voltijds ingeschreven eerste bachelorstudenten behaalt gemiddeld slechts 32 procent minimaal 3/4 van de credits. Eén op drie voltijdse studenten verwerft zelfs niet meer dan 25 procent van de credits. Een groot aantal studenten behaalt dus niet de volledige 60 studiepunten in het eerste bachelorjaar. Van de studenten die hun bachelordiploma halen doet gemiddeld 79 procent dit in (maximaal) drie jaar. Gemiddeld 18 procent doet er vier jaar over en 3 procent vijf jaar. Op basis van de hier aangehaalde slaagpercentages beoordeelt de commissie het onderwijsrendement van de opleiding als adequaat.

Conclusie

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

Aanbevelingen

De NVAO volgt de commissie in haar generieke aanbeveling de opleiding af te ronden met een zelfstandige uiting van academisch kunnen: een integratief eindwerk waarin de student het geleerde demonstreert.

De NVAO treedt de visitatiecommissie bij in haar generieke aanbeveling om de naamgeving van de opleidingen Toegepaste Economische Wetenschappen (TEW) te herzien. Zeker nu de academisering van de opleidingen Handelswetenschappen definitief vorm krijgt, is er behoefte aan een heldere onderscheidende profilering en naamgeving van opleidingen in dit domein. Aansluiting bij de internationale benchmarking is dringend gewenst. De opleiding dient ook meer gebruik te maken van de troeven van Brussel bij haar profilering.

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
1 Doelstellingen opleiding	V	1.1 niveau en oriëntatie	V
		1.2 domeinspecifieke eisen	V
2 Programma	V	2.1 eisen gerichtheid	V
		2.2 relatie doelstellingen - programma	V
		2.3 samenhang programma	V
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	V
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	V
		2.8 beoordeling en toetsing	V
		2.9 masterproef	NVT
3 Inzet van personeel	V	3.1 eisen gerichtheid	V
		3.2 kwantiteit	V
		3.3 kwaliteit	V
4 Voorzieningen	V	4.1 materiële voorzieningen	V
		4.2 studiebegeleiding	V
5 Interne kwaliteitszorg	V	5.1 evaluatie resultaten	V
		5.2 maatregelen tot verbetering	V
		5.3 betrokkenheid	V
6 Resultaten	V	6.1 gerealiseerd niveau	V
		6.2 onderwijsrendement	V

Eindoordeel: positief

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

ONDERWERP	OORDEEL
1 Doelstellingen	V
2 Programma	V
3 Inzet personeel	V
4 Voorzieningen	V
5 Interne kwaliteitszorg	V
6 Resultaten	V

Eindoordeel: positief

6. Besluit¹

betreffende de accreditatie van de Bachelor of Science in de toegepaste economische wetenschappen (academisch gerichte bachelor) van de Vrije Universiteit Brussel.

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit:

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor of Science in de toegepaste economische wetenschappen (academisch gerichte bachelor) van de Vrije Universiteit Brussel goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die te Brussel wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2013-2014 tot en met het einde van het academiejaar 2020-2021.

Den Haag, 8 augustus 2013

Voor de NVAO,

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

¹ Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport. Bij e-mail van 12 juli 2013 heeft de instelling gereageerd op het ontwerp van accreditatierapport. Dit heeft geleid tot een enkele aanpassing in bijlage 1 van het accreditatierapport.

– naam instelling	Vrije Universiteit Brussel
– adres instelling:	Pleinlaan 2 B-1050 BRUSSEL BELGIË
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie, specificatie	Bachelor of Science in de toegepaste economische wetenschappen
– niveau en oriëntatie	academisch gerichte bachelor
– studieomvang	180 studiepunten
– opleidingsvarianten	
– afstudeerrichtingen:	geen
– studietraject voor werkstudenten:	geen Ja
– vestiging opleiding	Brussel
– onderwijstaal	Nederlands
– (delen van) studiegebieden	Economische en toegepaste economische wetenschappen
– bijkomende titel	geen